



Leszkay András bácsi Moha-meséje

Szöcske a gyufaskatulyában

Amint már többször is mondtam nektek, a mi édesapánk ötvösmester volt, ezüstkovács. A bátyám meg én persze mohó szemmel lestük: mi válik fölöslegessé, hulladékká apánk munkaszatján, mit szerezhetnénk meg magunknak játékszerűl. Naponta többször is bementünk hozzá, s akár a földön láttunk meg valami fémdarabot, ami megtetszett nekünk, akár az asztalon valamely törött üveglemezkét, hibás kövecskét, máris kérdeztük tőle: „Kell ez még, édesapám? Vagy elvihetem?” Édesapánk végül is megunta a sok zaklatást, s kijelentette, hogy minden olyasmit, amit nekünk szán, kitesz a verandaasztalra. Ezentúl hát ne kérdezzük, hanem csak azt nézzük: van-e valami azon az asztalkán. Minket azonban aggasztott egy kicsit ez a megoldás, mert nem tudtuk, miként fogunk megosztózni a holmin. A bátyám, Gyopár, meg is kérdezte tőle: „Miből tudjuk meg, hogy melyikünké legyen, amit ott találunk?” Édesapánk azt szeretette volna, ha közösnek tekintjük holminkat, ha egyikünknek se fontos, hogy az a rézdarab vagy acéldrót melyikünké. Akinek éppen szüksége van rá valamely mesterkedéséhez, használja fel. Nem tettett hát neki ez a kérdés sem, s legyintett rá: „Az már a ti dolgotok. Osszátok ki igazságosan! Cse-reberélhettek is egymással.” Hosszú időn át nem is igen torzalkodtunk az osztózás miatt. Édesapánk segítségét pedig mindössze, ha jól emlékszem, kétszer, vagy tán háromszor kellett igénybe vennünk. Nem is szívesen kértük meg, hogy ossza el, amit adott, mert láttuk, hogy elkedvetlenedik miatta.

Egy reggel azonban kirobbant köztünk az első, s egyúttal utolsó nagyobb veszekedés. Az előző napon sok mindent kirakott számunkra édesapánk: kicsorbult véssőket, üres bádogdobozokat is, úgyhogy aznap semmire se szá-

mítottunk. Amikor azonban kiléptünk a verandára, megpillantottunk az asztalkán egy gyufaskatulyát. Bizonyára csodálkoztok rajta, hogy ilyen jelentéktelen holmi miatt, egy üres gyufaskatulya miatt kaptunk össze erősebben. Gondoljatok azonban arra, hogy nagyon sok apró gyöngyöcske, színes kövecske is került hozzánk édesapánk asztaláról. Serlegekbe, díszevőeszközök nyelébe foglalta őket, a fölöslegeseket vagy



hibásakat pedig nekünk ajándékozta. No, ezeket az apró gyöngyöket, kövecskéket a legjobban gyufaskatulyákban lehetett raktározni. Bátyám is, én is egész kis fiókos szekrénykét ragasztgatunk össze magunknak gyufaskatulyákból. Még parányi fogantyút is erősítettünk a fiókocskára, mégpedig mindig olyan gyöngyből vagy kövecskéből, amilyent a fiók tartalmazott. Azért is nagy kincs volt számunkra a gyufaskatulya, mert csak ritkán ürült ki egy-egy. Édesapánk ugyanis igen takarékos volt, s ha olvasztania kellett, a konyhából vitt magának tüzet, vagy acéllal, kovával csiholt. Fiókos szekrénykénket persze mindketten nagyobbítani szerettük volna, a gyufaskatulyát tehát mind-egyikünk a magáénak akarta megkaparintani. Elsőnek Gyopár

kiáltotta: „Az enyém!” De tüstént rikkantottam én is: „Nekem éppúgy kell!” A bátyám öt szem sötétvörös gránátkövet kínált érte, de én csak nevettem: „Én akár húszat adok! A gyufaskatulya fontosabb!”

Apánkat nem mertük háborgatni a gyufaskatulya ügyében, s egyikünk sem tudta, miként oldjuk meg igazságosan a kérdést. A bátyám még azt is ajánlotta, hogy hagyjuk mindaddig a verandán, amíg másik is kerül hozzá, de tüstént maga is belátta, hogy ez veszedelmes megoldás, hiszen elkallódhat. Végül felkapta, és így szólt: „Befejezem a vitát. Ez most az enyém, a következő meg a tiéd lesz!” Dühbe gurultam, hogy mérészi ő egyszerűen kijelenteni, hogy az övé? Elébe ugrottam: „Ezt ugyan el nem viszed innen! Nem engedem!” Össze nem verekedtünk ugyan, csak birkóztunk és huzakodtunk, köztünk azonban ilyesmi is ritka esemény volt. Meg is döbbsentünk mind a ketten attól, ami történt. Gyopár lecsapta az asztalra a gyufaskatulyát, és azt kiáltotta: „Nesze, légy boldog velem! De tudd meg, hogy soha többé nem szólok hozzád egyetlen szót sem!” Én persze azt válaszoltam erre, amit ilyen esetben más gyerek közül kilencvenkilenc, vagy tán száz is válaszolni szokott: „Én sem tehozzád!” Utána kiáltottam Gyopárnak még ezt is: „A gyufaskatulyát pedig süsd meg! Kegyelemből nem kell!” S ott is hagytam az asztalon. A délelőtt folyamán többször is átmentünk a verandán, de nem vette el egyikünk sem. Azért voltam dühös Gyopárra, mert hatalmaskodni akart rajtam. Ő meg azért volt dühös rám, mert noha fiatalabb voltam, arra vetemedtem, hogy ellenkezzem vele.

Ebéd közben megkérdezte tőlünk édesapánk: „Mi volt az a kiabálás ma reggel a verandán?” Gyopár tüstént mondani kezdte, mi történt. Persze, úgy mondta el,

hogyan én szemtelen voltam vele, birkóztam vele, én voltam a hibás. Édesapánk nyugodtan végighallgatta, aztán így szólt: „Most rögtön fogjatok kezét!” Szófogadó gyerekek voltunk, felálltunk, kezét fogtunk, majd visszaültünk, s ebédeltünk tovább. Egyszerre csak elfogyott a kenyérem. A kenyéreskosár azonban az asztal távolabbi sarkán volt, Gyopár közelében. Azelőtt ilyen esetben szólani szoktam: „Légy szíves, add ide a kenyéret!” – most azonban felálltam, megkerültem Gyopárt, kivettem egy szeletet, és visszamentem a helyemre. Nem sokkal ezután Gyopár inni akart. De ő sem szólt nekem, hogy adjam oda a kancsót. Felállt, megkerült, töltött magának, s visszaült. Édesapánk megbámulta mind a két sétát, de nem szólt egy szót sem. Nem szeretett fölöslegesen szólani. Tudta ebből kérdés nélkül is, hogy csak engedelmességből fogtunk kezét, haragunk megmaradt, s lobog bizony tovább szívünk mélyén a maga gonosz kis lángjával.

Gyopár meg én ebéd után rendszerint együtt szoktunk kimenni a kertbe. Most azonban Gyopár mutatni akarta, hogy nem tartja kívánatosnak az együttléteket, meg sem várta hát, hogy mindnyájan fölálljunk, bevette magát szobácskánkba, s hallottuk, hogy műhelyasztalkája mellett piszmog valamivel. Édesapánk ekkor rám emelte kedves, öreg szemét, és így szólt: „Te vagy ugyan a fiatalabb, Moha, de légy most te az okosabb! Tégy úgy, mintha nem kaptatok volna össze, és szólj Gyopárhoz, békülj ki vele igazán!” Nem haragudott édesapánk akkor sem, ha őszintén megmondottuk, hogy ellenünk van valamely kívánsága. A szemébe néztem hát, és ezt feleltem: „Nagyon haragszom rá, édesapám. Nem bírok békésen szólni hozzá.” Édesapám bólogatott: „Gondoltam. Sajnálom. De hát... ha nem bírsz, nem bírsz.” Aztán mintegy mellékesen megjegyezte: „A gyufaskatulyát egyébként nem ajándéknak tettem ki. Egy nagy szöcske tévedt a műhelyembe, az van a skatulyában. Azért tettem ki, hogy majd engedjétek szabadon oda kint. Ha a skatulyát nem veszed is el, a szöcskét, légy szíves, engeddd ki a kertben.”

Ebben a pillanatban már készen is volt a tervem: nem engedem ki a szöcskét, hiszen én azt el is felejtettem, és úgy intéztem a dolgot, hogy Gyopár nyissa ki a skatulyát. A nagy szöcskének ugyanis igen meg tudják ijeszteni az embert, ha hirtelen kiugranak a skatulyából. Kimentem hát a kertbe, felültem ott függő tornaszerünkre, a nyújtóra, és töprengtem: mit tegyek, hogy Gyopár kinyissa a skatulyát. Tudtára kéne adnom, hogy beleegyezek határozatába: legyen az övé. Nekem meg majd a következő jusson.

Egyszerre csak kijött Gyopár a házból. Úgy tett, mintha csak cselengeni akarna egy kicsit, de láttam rajta, hogy hajlamos a kibékülésre. Odaszóltam hát neki: „Ha hintáznai akarsz, átadom a nyújtót. Én csak úgy üldögélek itt...” Örült,



hogyan szólok hozzá, és barátságosan felelte: „Köszönöm, Moha. Hintáznai nem akarok, de talán... felhúzódkodom néhányszor.” Most rajtam volt a sor, hogy még barátságosabbá tegyem beszélgetésünket: „Jaj, Gyopár, ebéd után nem egészséges húzódkodni!” Ettől még barátságosabb lett Gyopár is: „Köszönöm, hogy figyelmeztetsz! Milyen igazad van!” „Nagyon szívesen! Szóra sem érdemes!”

Megtörtént hát a kibékülés, megkezdhettem a közeledést célom felé. Így szóltam: „Csúnyán válaszoltam reggel, belátom. Legyen a tied a gyufaskatulya!” Gyopár azonban ezt felelte: „Én viselkedtem csúnyán, Moha. A tied legyen a skatulya, az én szekrényem már ugyanis nagyobb, mint a tied.” Persze, nem fogadhattam

el, hiszen akkor nem ijeszti meg a szöcske. Ravaszkodtam hát tovább. „Tudod mit, Gyopár? Adj érte tíz gránátkövet!” De így sem fogadta el: „Nem, nem, neked jobban kell. De adj érte tíz gránátkövet. Vagy csak ötöt.” Ekkor édesapánk kihajolt a műhely ablakán: „No, édes fiaim, mint a beszélgetésekből hallom, kibékültetek. Örülök, hogy ilyen jók vagytok.”

Nagyon elszégyelltem magam, és lesütöttem a szemem. De a szégyenkezéssel együtt csodálkoznom is kellett. Észrevettem ugyanis, hogy Gyopár ugyanúgy lesütögeti a szemét, és kerüli édesapánk tekintetét. Édesapánk ekkor feléje nyújtotta a gyufaskatulyát: „Nesze, Gyopár, nyisd ki!” Ekkor aztán még nagyobbra nőtt az ámulatom. Gyopár ugyanis óvatosan letette a fűre a dobozt, lassan kitalta a fiókocskáját, aztán édesapánkra bámult, és megkérdezte: „Hát a szöcske hova lett?” Édesapánk csöndesen mondta: „Nem is volt benne szöcske. Én csak elhittem veletek külön-külön, hogy szöcske van benne. Mert mindketten azt mondtátok, hogy nem bírtok szólni egymáshoz nagy-nagy haragotokban. De íme, nemcsak szólni tudtok, hanem kedveskedni is!”

Mi persze hallgattunk, és csizmánk orrát nézegettük. Édesapánk így folytatta beszédét: „Látom, szégyellitek magatokat. De én még jobban szégyellem, hogy az én fiaim nem azért szólnak egymáshoz testvéri módon, mert jól akarnak egymásnak, hanem azért barátságoskodnak, hogy a másiknak valami rosszban legyen része.” Azzal legyintett egyet szomorúan, és visszahúzódott az ablakból. Egy perc múlva már hallottuk, amint tovább kalapálgatja kicsiny kalapácsával az ezüstöt.

Ekkor lassan, szégyenkezve egymásra emeltük a tekintetünket. Aztán megöleltük egymást. A gyufaskatulya felől sorshúzással döntöttünk. Gyoparé lett, a következőt én kaptam. Aztán mosolyogtunk rajta, hogy ez az egyszerű megoldás, a sorshúzás, reggel még nem jutott eszünkbe. Ekkor már magunkon is mosolyogtunk, csodálkoztunk rajta, hogy rosszat akartunk egymásnak. Olyan hihetetlennek éreztük ezt, mintha csak álmodtuk volna az egészet...